

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М. М. Собрание сочинений : В 7 т . – Т. 3 : Теория романа (1930–1961 гг.) / М. М. Бахтин. – М. : Языки славянских культур, 2012. – 880 с.
2. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин; сост. С. Г. Бочаров, примеч. С. С. Аверинцева и С. Г. Бочарова. – М. : Искусство, 1979. – 423 с.
3. Давыдов Ю. Н. Контркультура и кризис социализации молодежи в условиях «общества потребления» / Ю. Н. Давыдов // Социологические исследования. – 1977. – № 3. – С. 78–87.
4. История литературы США : В 3 т. – Т. 2 : Литература эпохи романтизма / Под ред. А. М. Зверева. – М. : Наследие, 1999. – 463 с.
5. Маркович Я. С. Категорії часу та простору в романі Б. Пастернака «Доктор Живаго» : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.02 «Російська література» / Я. С. Маркович. – Сімф., 2006. – 20 с.
6. Притуляк В. Г. Часово-просторовий континуум у романах Франца Кафки / Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.04 / В.Г. Притуляк; НАН України. Ін-т літератури ім. Т. Г.Шевченка. – К., 2004. – 21 с.
7. Тёрнер Ф. Фронтир в американской истории / Фредерик Тёрнер ; [пер. с англ. А. И. Петренко]. – М. : Весь Мир, 2009. – 304 с.
8. Топоров В. Н. Пространство и текст / Владимир Топоров // Текст: семантика и структура [Электронный ресурс]. – М., 1983, – С. 227–284. – Режим доступа: http://ec-dejavu.ru/p/Publ_Toporov_Space.html.
9. Karl F. American Fictions 1940–1980 : A Comprehensive History and Critical Evaluation / Frederick Karl. – N. Y. : Harper & Row, 1983. – 637 p.
10. The Cambridge Companion to American Travel Writing / [Ed. by Judith Hamera and Alfred Bendixen]. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – 294 p.

УДК 378.6:61.016:811.111'243:81'271.1

Ефендієва С.М.

Українська медична стоматологічна академія, Полтава МОВНІ ПОМИЛКИ ТА ЇХ УСУНЕННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КЗВ: АНГЛІЙСЬКА МОВА ФАХОВОГО СПРЯМУВАННЯ»

Проаналізовано й класифіковано типові помилки, що трапляються у студентів. Окреслено шляхи запобігання й усунення типових помилок у процесі вивчення дисципліни «КЗВ: Англійська мова фахового спрямування».

Ключові слова: мовна система, англійська мова, медична термінологія, типові помилки, студенти.

The paper highlights the typical mistakes in students. The ways of prevention and elimination of typical mistakes in the process of studying the elective courses «English for Professional Purposes» has been determined.

Key words: language system, English language, medical terminology, typical mistakes, students.

Проанализированы и классифицированы типичные ошибки, встречающиеся у студентов. Определены пути предотвращения и устранения типичных ошибок в процессе изучения дисциплины по выбору «Английский язык профессионального направления».

Ключевые слова: языковая система, английский язык, медицинская терминология, типичные ошибки, студенты.

Останніми роками одним із пріоритетних напрямків підготовки студентів

медичних ЗВО стає вивчення іноземної мови, що значно збільшує можливості випускників, розширює коло їх професійного спілкування, створює умови для міжнародної академічної мобільності та конкурентоздатності сучасного медичного фахівця.

Мета нашого дослідження схарактеризувати типові мовні помилки, виявлені у студентів під час вивчення іноземної мови, а також окреслити методичні прийоми та способи їх усунення.

З-поміж багатьох питань, які нині входять до кола наукових інтересів лінгводидактів, важливе місце посідають питання аналізу, класифікації і формулювання методичних рекомендацій щодо запобігання та мінімізації мовних і мовленнєвих помилок у процесі вивчення іноземної мови [4, с. 204].

Матеріалом дослідження слугували типові помилки, які фіксуються у студентів при засвоєнні розділу «Фахова термінологія» з навчальної дисципліни «КЗВ: Англійська мова фахового спрямування», яка триває протягом п'ятого семестру третього року навчання та розроблена відповідно до галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 221 «Стоматологія». Предметом викладання є обсяг загальнонаукової і галузевої стоматологічної лексики та нормативної граматики, який ґрунтується на вивченні студентами фахового матеріалу англійською мовою та інтегрується із дисциплінами, які входять до бази «Крок 1. Стоматологія»: нормальна анатомія, біологія, біохімія, гістологія, мікробіологія, нормальна фізіологія, патологічна анатомія, патологічна фізіологія та фармакологія.

Здійснений аналіз дає змогу зазначати причини, з яких мовці роблять помилки. Вони можуть мати труднощі, вимовляючи певні звуки; остаточно не засвоїти лексичну одиницю або граматичну конструкцію; потребувати більше часу для перевірки і виправлення своїх письмових робіт; може мати місце інтерференція з боку рідної мови, а також слід зважати на низький загальний рівень мовної підготовки студентів. Причина помилки визначає спосіб її виправлення. Викладач поєднає прийоми власного втручання, коригування в групі та самокорекції. Іноді він мусить здійснювати корекційну діяльність, інколи тільки вказує на помилку, щоб дати змогу студентові виправитися самому або щоб інші мовці могли йому допомогти, час від часу взагалі ігнорує помилки. Це залежить від навчальної мети, етапу заняття, серйозності помилки і потреб мовця. Не слід виправляти кожен помилку – це може призвести до втрати студентом мотивації [1, с.23].

Таким чином у процесі аналізу мовних помилок, допущених студентами, за основу було взято класифікацію відповідно до рівнів мовної системи. До фонетичних аномалій належать: 1) неправильна вимова голосних звуків та дифтонгів ([aɪ]: “lining”, “minor”, “saliva”, “enzyme”, “fungi”, “bronchi”, “foci” та ін.; [ʌ]: “duct”, “ulna”, “ulcer”, “stomach”; [ju:]: “purulent”, “uvula”, “sputum”; [e]: “threat”, “spread”, “sweat”, “breath” та ін.). 2) приголосних звуків ([k]: “trachea”, “brachial”, “bronchus”, “headache”, “chronic”; [dʒ]: “gingiva”, “jejunum”, “gestation”, “major”; [θ]: “thymus”, “thorax” та ін.). 3) вимова букв, що не вимовляються в англійській мові (“mute letters”): “pneumonia”, “phlegm”, “limb”, “thigh”, “weigh”, “thumb”, “wrist”, “knee”, “sign”, “pterygoid” та ін. 4) акцентологічні помилки (порушення норм наголосу): [ˈprəpəl] замість [prəˈpəl] та ін. 5) орфографічні помилки: “breath” — “breathe”; “advice — “advise”; “complain” — “complaint” [3, с.26].

Основні шляхи усунення проаналізованих і класифікованих помилок

вбачаємо в: 1) щонайширшому використанні засобів унаочнення, передусім у вигляді таблиць (фонетичних, орфографічних, лексичних, граматичних); 2) систематичному порівняльному аналізі типових помилок та їх коригуванні шляхом активізації студентів; 3) використанні прийомів зіставлення і протиставлення; 4) збільшенні кількості тренувальних вправ на переклад (конструкції з узгодженим/неузгодженим означенням, комбінованими типами синтаксичного зв'язку); 5) неухильному дотриманні принципу концентризму в навчанні латинської мови і медичної термінології.

Найефективнішим способом усунення мовних помилок вважають вивчення медичної термінології через розуміння структури слова та значень частин слова. Робота над текстом тестового завдання починається з подачі та фонетичного опрацювання термінів як ізольовано, так і в реченнях при виконанні вправ рецептивного й репродуктивного характеру.

Щоб систематизувати медичний термін, встановити наявні зв'язки з іншими термінами, які входять у визначену сукупність термінів, необхідно дати йому тлумачення в певному контексті. Для систематизації термінів і розширення термінологічного словника доцільно проводити аналіз словотворчих елементів термінів у їх групуванні: mal-(wrongful) — malocclusion, malabsorption, malformation, malfunction; inter-(between) — interdental, intercellular, intermaxillary; ir-(lack of) — irreversible, irregular. Рекомендується дериваційне визначення зв'язків у слові: constrict-constriction, constricted; obstruct-obstruction, obstructive; palpate-palpation, palpable. Для семантизації доцільно застосовувати пояснення термінів засобами англійської мови: pharyngitis is an inflammation of the back of the throat. Розгляд дефініції, наведеної в словнику дає змогу ретельно опрацювати дану лексичну одиницю. З цією метою, доцільно застосовувати підбір термінів-синонімів, розглянемо приклад: limb-extremity; introduce-give-administer; severe condition-grave, heavy, life-threatening, poor condition, використання антонімічних термінів: lower teeth-upper teeth, а також переклад, якщо вичерпано інші можливості для систематизації термінів: angina-стенокардія, ангіна-tonsillitis; glands-залози, мигдалики-tonsils; resin-смола, каучук, гума-rubber [2, с. 58].

Таким чином, проведене дослідження підтверджує, що класифікація, аналіз та методи усунення типових помилок є важливими етапами на шляху їх запобігання та мінімізації в усному та писемному мовленні студентів. На наше переконання, перспективним *напрямком* є розробка системи вправ, дослідження методів і прийомів, спрямованих на попередження й подолання мовних помилок в усному та писемному англійському мовленні студентів медичних ЗВО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляєва О. М. Типологія мовних помилок і шляхи їх мінімізації у процесі навчання майбутніх лікарів латинської мови та медичної термінології / О. М. Беляєва // Мовні дисципліни в контексті розвитку сучасної вищої школи : матеріали Всеукр. дистанц. наук.-практ. конф. з міжнар. уч., 13-14 лист. 2014 р., Харків / відп. за вип. Є. І. Світлична, Л. А. Торяник. — Харків: Тім Пабліш Груп, 2014. — С. 23—29.
2. Ефендієва С. М. Систематизація медичних термінів на заняттях з англійської мови при підготовці до ліцензійного іспиту «Крок-1» / С. М. Ефендієва, К. С. Бугаєнко // Медична наука в практику охорони здоров'я : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених, Полтава, 22 листопада 2019 р. — Полтава, 2019. — С.

58–59.

3. Лисанець Ю. В. Типологія мовних помилок у процесі вивчення англійської мови студентами вищих медичних навчальних закладів / Ю. В. Лисанець, А. А. Стриж // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. – К., 2016. – Вип. 86 (Частина 1). – С. 26–28.

4. Сологор І. М. Мовні помилки і шляхи їх мінімізації в процесі вивчення розділу «Клінічна термінологія» англомовними студентами / І. М. Сологор, О. М. Беляєва, В. Г. Костенко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 204–206.

УДК 37.018.43:004:316.77

Ефендієва С.М., Кінчелое Н.М., Знаменська І.В.
Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
ДИСТАНЦІЙНА КОМУНІКАЦІЯ МІЖ УЧАСНИКАМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У статті порушено проблему дистанційної комунікації між учасниками освітнього процесу. Особливу увагу приділено проблемі з дотриманням академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання. Наведено приклади основних форм онлайн комунікації та веб-ресурсів для дистанційного навчання.

Ключові слова: веб-середовище, дистанційне навчання, асинхронний режим, синхронний режим, платформа.

The paper deals with the issue of distance education between participants of the educational process. Particular attention is paid to the problem of academic honesty in distance learning. The article gives the detailed examples of basic forms of online communication and web-resources for distance learning.

Key words: web-environment, distance learning, asynchronous mode, synchronous mode, platform.

В статье затронута проблема дистанционной коммуникации между участниками образовательного процесса. Особое внимание уделено проблеме с соблюдением академической добросовестности в условиях дистанционного обучения. Приведены примеры основных форм онлайн коммуникации и веб-ресурсов для дистанционного обучения.

Ключевые слова: веб-среда, дистанционное обучение, асинхронный режим, синхронный режим, платформа.

Дистанційне навчання у ХХІ столітті лідирує серед інших форм навчання у зв'язку з потребою в безперервній підготовці високого кваліфікаційного рівня фахівців в умовах швидкого реагування на пандемію COVID-19.

Загальновідомо, що дистанційне навчання потребує використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які дають змогу навчатися на відстані без особистого контакту між викладачем і студентом. За таких умов акцент у навчанні зміщується на самостійну роботу студента, а викладач виступає в ролі організатора навчального процесу, консультанта та тьютора. Усе це спонукає до пошуку нових засобів навчання, які б відповідали вимогам і потребам освітнього процесу [1, с. 5]. На перший погляд, дистанційне навчання спрощує роботу викладача, оскільки однократне забезпечення достатньо якісними матеріалами й ретельно підібраним контентом дасть змогу регулярно використовувати напрацьовану схему роботи. Проте, зважаючи на динамічність інформації в